

Josip Zanki

OBRAĆENJE PIRAMIDE

Većina je medija u Republici Hrvatskoj uoči Božića 21. prosinca javila kako su nepoznati vandali zavarili raspelo na spomenik Branka Siladina.

Vjeru *modernih* Bruno Latour definirao je sljedećim riječima: "Kažete li im da su bezvjerci, oni će vam pričati o sve-moćnom beskrajno udaljenom Bogu, onkraj svijeta. Kažete li im da je taj zapriječeni Bog stran, reći će vam da on govori u dubini srca i da oni nikad nisu prestali biti čudoredni i pobožni, usprkos svojim znanjima i politika-ma". Upravo se unutar ovakve pozicije danas odvija dio religiozne teorije i prakse. Ključno u tom djelovanju je pozivanje na Boga bez obzira na unutarnje sumnje u postojanje ili nepostojanje božanskog onog što se na njega poziva. Religijsko je djelovanje primarno definirano religijskim činom, obredom ili ritualom temeljem kojeg se religija objavljuje i prenosi sljedbenicima. U umjetničkom, izvedbenom činu, koji je po mome mišljenju istovremeno i ritualni čin, može se pozivati na oblike svetog znanja, bilo da se to znanje definira kao božanska objava, ili kao umjetnička sloboda. Zbog toga se neki suvremeni umjetnici, od Josepha Beuysa do Marine Abramović, referiraju na religijske, mitološke ili šamanske prakse. Vizija kojom se izvođač poziva na sveto znanje predstavlja i svojevrsnu platformu za izvedbu određenih obrednih činova u ovim prostorima. U priči koja slijedi obradit ću ritualni i izvedbeni čin koji se dogodio u Zagrebu pored Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski.

Statut

U statutu katoličke udruge Pokret krunice za obraćenje i mir, objavljenom na internetskim stranicama u članku 1.

navedeno je da je ta udruga *privatno društvo vjernika i svećenika koji u duhu stoljetnog čašćenja Gospe hrvatskih katolika, žele promicati pobožnost svete krunice i ostala djela pobožnosti te širiti nauku Učiteljstva Crkve tiskanjem i raspačavanjem knjiga*. Nadalje navode da će preko audiovizualnih, kao i ostalih sredstava javnog pripočivanja raditi na evangelizaciji suvremenog svijeta, a sve to u duhu Crkvenog zakonika, kan. 298, 1. U statutu udruge se zakoni Republike Hrvatske nigdje ne spominju niti se na njih poziva, niti se poziva na ugovore koje je Republika Hrvatska sklopila sa Svetom Stolicom, odnosno državom u Vatikanu. Udruga samu sebe određuje kao privatno društvo vjernika, međutim u drugom dijelu svog vlastitog određenja govore o svom djelovanju. Ono, kao što je to vidljivo nije isključivo privatno, već javno, jer, da podsjetim, tako djeluju mnoge druge udruge koje se nose na civilno društvo, ljudska prava, strukovna, umjetnička i druga područja u Republici Hrvatskoj. Na kraju opisa djelovanja ističu da će raditi na *evangelizaciji suvremenog svijeta*. Kao odgovorna osoba pokreta navodi se čuveni karizmatički svećenik i propovjednik fra Smiljan Kožul. Istoimena je udruga organizirala prosvjed kod spomenika posvećenog 900. godišnjici Zagreba autora Branka Siladina. Kontroverzni spomenik postavljen je nasuprot Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski. Udruga je na prosvjedu organiziranom uoči službenog posjeta pape Benedikta XVI. tražila od gradonačelnika Milana Bandića da "masonski znak" ukloni i postavi spomenik papi. U ožujku je iste 2011. godine prosvjed s identičnim

porukama organizirala i mladež desne stranke HČSP-a. Vratimo se na početak ove zamršene priče. Spomenik Branka Siladina svečano je otkrio gradonačelnik grada Zagreba Branko Mikšić 16. studenog 1995. godine. Već u samom datumu i godini otkrivanja spomenika teoretičari zavjere nalaze poveznice s različitim urotama. Pa tako čuveni publicist Mladen Lojkić, autor knjige *Masoni protiv Hrvatske* navodi: "da se formalni nastavak organizacije Masona u Hrvatskoj potvrdio u lipnju 1995. godine na osnivačkoj skupštini Velike lože starih i novo prihvaćenih slobodnih zidara". Nadalje autor citira izjavu samog autora Branka Siladina koji o svome radu kaže: "da igrom sunčeve svjetlosti vršak znamenata otkriva gotovo mistični ugođaj, a znamen u obliku piramide simbolizira težnju ka savršenstvu, ka neuhvatljivoj budućnosti". Autor govori i o tome da "njegov spomenik treba biti vidljiv svima koji dolaze s Mosta slobode". Mladen Lojkić sustavno povezuje sve elemente u *zastrašujuću* cjelinu pa kaže "da prvi spomen Zagreba datira iz 1094. godine pa je obelisk varkom povezan s obljetnicom zagrebačke nadbiskupije". Samim je tim po njemu masonski simbol stavljen u prvi plan, a zagrebačka katedrala ostaje u pozadini. Pošto svi pravi teoretičari zavjere koriste i numerološko znanje i naš nam teoretičar ukazuje kako datum otkrivanja spomenika 16.11.1995. daje karakterističnu *masonsku brojku* 33. Broj 33 predstavlja stupanj u Škotskoj masoneriji ili redu (*Scottish rite*), koja čini jednu od organizacija koje se nastavljaju na rad takozvane regularne, *spekulativne* masonerije. Međutim ono što je zanimljivo jest način i

metoda kojom je Mladen Lojkić zbrojio brojke, ili da parafraziramo Osha Rajneeshu koji je pričajući o dvojici jezuita što su utvrdili broj demona u paklu, ustvrdio da su dotični očito tamo bili. Na kraju svoje teorije Mladen Lojkić cinično dodaje kako je spomenik otkriven tri mjeseca nakon oslobođilačke akcije Oluja, koja je osigurala cjelovitost državnog teritorija Republike Hrvatske. Osim što na ovom mjestu naglašava još jedan broj tri, autor je zabravio jednu bitnu činjenicu. A ta je izričito navedena u James Andersonovoj Konstituciji slobodnih zidara i u *Starim dužnostima*, po kojima isti moraju poštovati državu i zakone države u kojoj se osnivaju i u kojoj djeluju. Ali to Mladena Lojkića ne zanima. To uopće ne zanima niti fra Smiljana Kožula, ni pokret Krunice za obraćenje i mir, ni mladež HČSP-a. Konstrukcija o masonskom simbolu za njih je samo jedno opravdanje i da takav simbol nije pronađen našao bi se drugi neprijateljski. Tako je piramida mogla biti simbol iluminata, crne ruže, magije, jugonostalgičara, feministica, četnika, Srba, cionista, zavjere pедера i svih drugih mogućih i nemogućih neprijateljskih skupina. Neprijateljska se skupina, bila ona unutarnja ili vanjska, uvijek bira zavisno o vremenu i političkom kontekstu dominantne ili vladajuće ideologije.

Raspelo

Većina je medija u Republici Hrvatskoj uoči Božića 21. prosinca javila kako su nepoznati vandali zavarili raspelo na spomenik Branka Siladina. Nakon što su uslijedile

Ne mislim da vjerski službenici ne bi trebali javno iznositi svoje mišljenje o umjetnosti i kulturi te o bilo kakvim svjetovnim problemima. Mislim da je prvenstveno problem u načinu na koji oni iznose svoje mišljenje i u recepciji tog mišljenja u društvu. Činjenica je ta da dobar dio društva njihova mišljenja ne doživljava samo kao mišljenja već kao pravila i modele ponašanja. Ne samo za sebe, već i za druge koji, da podsjetimo, uopće ne moraju pripadati većinskom svjetonazoru.

reakcije javnosti, konzervatorske struke, ali i samog autora Branka Silađina, komunalne su službe Grada Zagreba uklonile raspelo. Raspelo koje se nalazilo na vrhu piramide maknuto je nakon što je policija izvršila uviđaj na licu mjesta i potom o svemu izvijestila Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode. Činjenica koja u većini novinskih tekstova nije spomenuta je ta da je sama piramida na svim svojim stranama mjesecima bila ukrašena i bijelim latinskim križem. Također novine nisu izvijestile o tome gdje je završilo sporno raspelo. Je li ono poslužilo za pronalazak počinitelja pa su nadasve *sekularni* provincijski inspektori danima obilazili trgovine Verbuma, Svete Klare, UPT-a, Kršćanske sadašnjosti i zajednice Cenakolo u potrazi za tragom nepoznatog kupca. Ili je neki od poštoznih inspektora raspelo postavio u neku od kapelica Svetog Mihovila, sveca zaštitnika hrvatske policije. Ili je tajnim kanalima raspelo otišlo u mrsku Veliku Britaniju gdje će se pojaviti na godišnjoj aukciji Sothebysa i biti pompozno najavljeno kao inkvizicijski instrument *pokato-ličenja masonske piramide*. Mjeseci su prošli, a da javnosti nije poznato kakvi su rezultati istrage, već se o tome šuti. Vratimo se samom izvedbenom činu koji predstavlja "Obraćanje piramide". Izvedbeni čin u ovom slučaju predstavlja i ritualni, obredni čin, unutar *Ideologije kruga*. Prvu točku kruga predstavlja pojam monoteističkog Boga, drugu znanje ili svjetonazor, a treću praktično provođenje štovanja božanskoga, obred. Prevedene u religiozne odnose ove se tri točke mogu projicirati kao božanska objava proroku, poslaniku ili svećeniku jer je on onaj koji zna znanje u formi teksta ili zapisa u knjizi pomoću koje božji

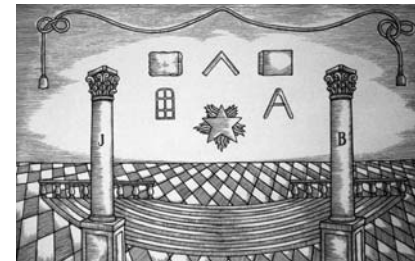
poslanik izvodi obrede i sam obredni čin koji licencirani poslanik izvodi. Izvođač je obrednog čina zavarivanja raspela na piramidu možda imao božansku objavu koja mu je bila opravdanje za postavljanje raspela. Kad je par dana poslije postavljanja policija skinula raspelo s piramide, priča se o tome što neki ljudi u njoj vide, nije prekinula. Baš kao kod gradnje mandale koju budistički monasi na kraju režu, otpuhuju i uništavaju, prostor se nakon samog čina energizira. Raspelo na vrhu piramide je *arhitektura svijesti*, onome tko ju je učinio, onome tko ju promatra i za onog tko će na isto mjesto dolaziti godinama poslije.

Osim piramide kod Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski Branka Silađina prati i slučaj *zadarskog obeliska*. Godine 2009. tadašnji je zadarski nadbiskup Ivan Prena na svojoj konferenciji za tisak objavio apel povodom rezultata javnog natječaja za spomenik Domovinskom ratu na lokaciji Jazine u Zadru. U njemu je izrazio svoje *neslaganje s prihvaćenim idejnim nacrtom spomenika domovini i pobjedi u Domovinskom ratu u Zadru, autora Branka Silađina*. Istakao je da je idejni nacrt spomenika domovini i pobjedi u Domovinskom ratu svojim izgledom i sadržajem *vrlo neutralan, bez ikakva sadržaja i oznaka koji bi govorili o domovini i o pobjedi u Domovinskom ratu*. Nadbiskup je dodao da zamišljeni spomenik *ne odražava ni na koji način duh viteške hrabrosti i žrtve što su iskazali hrvatski branitelji u obrani Zadra, okolice i cijele naše domovine*. I treće, na idejnom rješenju po nadbiskupu nisu vidljivi nikakvi elementi *hrvatskog kulturnog identiteta i bogate katoličke baštine hrvatskog naroda zadarskog kraja*. Na kraju je svog javnog priopćenja nadbiskup predložio da se natječaj poništi te da se traži bolje idejno rješenje koje bi na umjetnički način uključivalo spomenute elemente. Grad Zadar nije imao zakonske osnove za poništenje natječaja niti su to učinile institucije Republike Hrvatske. Međutim, na rezultate su se žalili kipar Ratko Petrić i arhitekt Željko Kovarić. Njihova je žalba odbačena, ali je središnji Ured za javnu nabavu Republike Hrvatske proglasio natječaj nezakonitim jer u tekstu natječaja nisu bile istaknute vještine i kompeticije predlagача spomeničkih rješenja. Nakon ovakvog rješenja Ured svi su u Gradu Zadru mogli odahnuti. Znali su da *obeliska* neće biti.

Javnost

Priča o piramidi ispred Koncertne dvorane Vatroslav Lisinski, kao i priča o obelisku u zadarskoj uvali Jazine otvaraju nam pitanje o onome što zovemo javnost. Također nam otvaraju pitanje o tome kakav je aktivizam u Republici Hrvatskoj uopće moguć. Čin *samozvanog proroka piramide* i izjave pokojnog nadbiskupa Ivana Prena samo se jednim, manjim dijelom približavaju onome što se u zakonima Republike Hrvatske naziva govorom mržnje. Većim svojim dijelom oni pak predstavljaju samo čin izrazite netolerancije i miješanja fundamentalnog vjerskog u svjetovno na neprimjereni način. Ovine ne mislim da vjerski službenici ne bi trebali javno iznositi svoje mišljenje o umjetnosti i kulturi te o bilo kakvim svjetovnim problemima. Mislim da je prvenstveno problem u načinu na koji oni iznose svoje mišljenje i u recepciji tog mišljenja u društvu. Činjenica je ta da dobar dio društva njihova mišljenja ne doživljava samo kao mišljenja već kao pravila i modele ponašanja. Ne samo za sebe, već i za druge koji, da podsjetimo, uopće ne moraju pripadati većinskom svjetonazoru. Problem je puno veći, *prorok piramide* i Prena dio su šireg modela desnog populističkog naslijeđa i baštine. Jer, ne zaboravimo, Lojkićeve knjige čita, kupuje i propagira bezbroj ljudi, različitog društvenog i intelektualnog statusa od sveučilišnih profesora do fizičkih radnika. Na seminare duhovne obnove Smiljana Kožula koji se održavaju u zagrebačkom naselju Siget dolazi još više ljudi. Po iskazima onih koji su njegove skupove pohodili, Smiljan Kožul tijekom svojih seminara traži od

sudionika da se odreknu yoge, rejkija i Rudolfa Steinera, proglašavajući sve to demonskim naslijeđem. Ovakvim se modelom bez obzira na to koliko se on uklapa u službenu politiku i misiju katoličke crkve direktno utječe na svakodnevni život mase. Iste one mase kojoj se potencijom konzumerizma i *shopping* kulture nudi profani otrov kojemu je "duhovnost" religije jedini lijek. Dolina suza se miješa i ona nužno ne znači materijalnu bijedu, ratove i siromaštvo. Ona se može pretvoriti i u najgori hedonizam i pragmatizam. A na kraju svega čekaju vas preobratitelji. Oni spašavaju vašu dušu i nude vam utjehu od površnosti, prolaznosti i naravno *na kraju* smrti. U svom su se djelovanju izjednačili sa čudotvorcima s Wall Streeta. Oni su gomilanjem kredita bez rejtinga postizali stupanj više u menadžerskoj hijerarhiji. Preobratitelji izdaju izlječenja bez svrhe i smisla, izmišljajući potpuno nedemone i zablude. Bankari i preobratitelji zajedno rade na obradi *biomase*, zatvarajući tako krug postojanja i nepostojanja. Ako izuzmemo par tekstova u dnevnim novinama i reakciju

samog autora spomenika, povodom Siladinove piramide "javnost" se nije oglasila. Strukovne se udruge nisu očitovala da bi stale u obranu umjetničkog djela, a što, da se podsjetimo, Siladinova piramida prvenstveno jest. Razgovarajući s kolegama umjetnicima i povjesničarima umjetnosti stekao sam dojam da ponajprije nisu mogli sakriti svoju netrpeljivost prema samom autoru Branku Siladinu. Njihov je komentar bio da je *piramida* ionako nespretni hibrid između skulpture i arhitekture postavljena zahva-

ljujući autorovim političkim vezama koje datiraju još od *onog sistema*. Sve što se događalo s piramidom smatrali su marginalnim ispadima po njima bezazlenih desničarskih skupina koje ionako nemaju nikakav ozbiljniji utjecaj u hrvatskom društvu. Većina je mojih sugovornika, s druge pak strane, pokazivala znakove iskonskog straha u odnosu na događanja s piramidom. Njihov se strah odnosi na skupine okupljene oko *preobratitelja*. One mogu vrlo često biti grupacije militantnih desničara, klerofašista što djeluju suprotno od zakona Crkve na koje se pozivaju i osobe s teškim socijalnim ili životnim problemima koje jedinu utjehu nalaze u bilo kakvoj vrsti religije što će im pružiti ruku spasenja. Takva je vrsta straha prisutna u Republici Hrvatskoj od devedesetih godina i simbolizira duboki antagonizam između tolerantne polovine hrvatskog društva i one netolerantne. Penetraciju piramide u drugu *piramidu* na koju je prilijepljen Spasitelj nitko se nije usudio ni komentirati. Da nije otužno i fašistički ružno bilo bi prije svega blasfemično za kršćanstvo i nakaradno prema svoj baštini koja ima isto naslijeđe, a na koju se prorok i svi njemu slični pozivaju. Upravo je oko svega zavladao zakon šutnje, baš kao u zadarskom slučaju.

Ulica

Prisjetimo se logorovanja i dežurstva u okviru prosvjeda protiv izgradnje *life style* centra Cvjetni prolaz i ulazne rampe za garažu iz Varšavske ulice. Naime, investitor Tomislav Horvatinić *legalnim* je odlukama Gradske skupštine izmijenio Generalni urbanistički plan Grada Zagreba 2006. godine. Time mu je omogućeno rušenje dviju neoklasicističkih zgrada na Cvjetnom trgu od kojih je jedna bila rodna kuća pjesnika Vladimira Vidrića. Nakon toga je po modelu *javnoprivatnog partnerstva* garaža koju je gradio za potrebe svog trgovačkog centra proglašena javnim interesom Grada Zagreba. Grad mu je odobrio kopanje ulazne rampe u garažu iz Varšavske ulice. Tom je odlukom izbrisana polovica pješačke zone u samoj ulici. Protesti oko izgradnje centra i rampe trajali su od samog početka u organizaciji udruga Pravo na grad i Zelene akcije, kao i velike grupe građana okupljenih oko ovih inicijativa. Tomislav Horvatinić je izgradio centar i rampu bez obzira na to što su protesti aktivista imali podršku javnosti te ih svečano otvorio 2011. godine. Demonstranti su

Većina je mojih sugovornika, s druge pak strane, pokazivala znakove iskonskog straha u odnosu na događanja s piramidom. Njihov se strah odnosi na skupine okupljene oko *preobratitelja*. One mogu vrlo često biti grupacije militantnih desničara, klerofašista što djeluju suprotno od zakona Crkve na koje se pozivaju i osobe s teškim socijalnim ili životnim problemima koje jedinu utjehu nalaze u bilo kakvoj vrsti vjere što će im pružiti ruku spasenja. Takva je vrsta straha prisutna u Republici Hrvatskoj od devedesetih godina i simbolizira duboki antagonizam između tolerantne polovine hrvatskog društva i one netolerantne.

Poštovani/a,

obraćamo Vam se povodom događaja koji su se zbili u noći sa srijede na četvrtak 11. veljače u Varšavskoj ulici. Djelatnici komunalnog redarstva prepilili su tada i uništili skulpturu *Trojanski konj* grupe autora i aktivista Zelene akcije i Prava na grad. Kao što vam je poznato, HDLU je jedna od najstarijih umjetničkih strukovnih udruga na svijetu, osnovana 1868. godine te bez prekida – iako pod različitim imenima – djeluje do danas. Po statutu HDLU-a jedna od temeljnih zadaća društva jest da razvija, potiče i promiče hrvatsku likovnu umjetnost te da unapređuje i štiti slobodu likovnog stvaralaštva i djelovanja.

Na ovim smo prostorima svjedoci negativnog ispreplitanja politike i umjetnosti, što posebno dolazi do izražaja u arhitekturi i skulpturi. Sjetimo se rešetanja skulptura na spomeniku Svetom Trojstvu u Požegi. Sjetimo se samo rezanja skulpture bana Jelačića te njenog deponiranja u Gliptoteci do 90-ih godina. Upravo tih godina bili smo svjedoci devastiranja značajnih spomeničkih cjelina Vojina Bakića, Vanje Radauša i brojnih drugih velikana hrvatske umjetnosti. Možda je najduhovitiju posvetu čitavoj toj nesretnoj situaciji dao riječki umjetnik Winter u svojoj instalaciji *Skulptura u nestajanju* kad je izložio ostatke miniranog spomenika Nikoli Tesli.

Zbog svega toga nam je izuzetno žao što je došlo do uništavanja skulpture *Trojanski konj* u Varšavskoj. Iako je skulptura bila postavljena bez dozvole kao svojevrsna urbana intervencija, to nikako nije bio razlog da se ona uništi. Skulptura se trebala odvesti iz Varšavske i vratiti autorima ili predati na čuvanje nekoj od muzejskih institucija. Ukoliko policija i komunalni redari nisu bili sigurni da se radi o umjetničkom djelu i postupku koji je tipičan u suvremenoj umjetnosti, mogli su zatražiti stručno vještačenje.

Kao glavna strukovna udruga likovnih umjetnika u Republici Hrvatskoj nudimo pomoć u ovakvim situacijama i spremni smo organizirati i potrebnu edukaciju o medijima suvremene umjetnosti i autorskim pravima.

Nadamo se da ćemo zajedno raditi na očuvanju umjetničkog naslijeđa u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj.

Upravni odbor HDLU

Jedini preostali aktivizam, onaj što stvara društvenu mrežu, ne onu virtualnu, već stvarnu. Jer je s druge strane ogledala strah od onog što nazivamo formalnom demokracijom po kojoj sve izgleda uređeno, ali pravde nigdje nema. Takav je model moguće dokinuti samo na dva načina – ili sudstvom, ili revolucijom.

prijateljevali, organizirali dežurstva, pili čajeve i stupali u akciju kad je to bilo potrebno. Osobno sam dolazio u Varšavsku kad god sam mogao, ne samo zato što sam dijelio ideje prosvjednika već i zbog toga što se prvi put u Republici Hrvatskoj pokazalo da su modeli otpora mogući. Kad je komunalno redarstvo grada Zagreba doslovno raspililo instalaciju (skulpturu) *Trojanski konj*, postavljenu od strane aktivista u veljači 2010. godine, poslao sam pismo predsjedniku Gradske skupštine, ravnatelju policije i predsjedniku vijeća za kulturu Gradske skupštine Zvonku Makoviću. Učinio sam to kao predsjednik Upravnog odbora Hrvatskog društva likovnih umjetnika. Time sam stao u obranu umjetničkih i građanskih sloboda. Svi su protesti oko Varšavske trajali do trenutka kad je tadašnji ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko aktivirao represivni aparat materijaliziran u vidu specijalnih policijskih snaga koje su po pravomoćnom sudskom nalogu raščistile teren za početak radova na *javnoj garaži*. I upravo se u tom polju pokazala labavost onoga što zovemo demokracija u zemljama u tranziciji kao što je to Hrvatska. Jer pravnoformalno sve je učinjeno po slovu zakona. Zagrebački poduzetnik Tomislav Horvatičić dao je prijedlog Gradu Zagrebu, Gradska skupština ga je odobrila, a estetska je komisija u kojoj su bili da podsjetimo Igor Zidić, povjesničar umjetnosti i tadašnji ravnatelj Moderne galerije, Snješka Knežević, povjesničarka umjetnosti i Ivan Kožarić, jedan od najvažnijih hrvatskih suvremenih umjetnika, blagoslovliva *sfajan* projekt čuvenog bečkog arhitekta Borisa Podrecca. Čarobnom formulom zadovoljena je tako pravna država, ali i kultura, jer tko bi negirao stručnost i moralnost Igora Zidića i Ivana Kožarića. Za razliku od demonstranata koji su svoju oštricu okrenuli samo prema dvjema osobama, a to su Tomislav Horvatičić i

zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, druga je strana bila puno suptilnija. Čini ju interesni krug bankara, investitora, podzemlja, tajnih službi, gradskih službenika, novinara i kulturnih radnika. Njihovo je djelovanje bilo združeno i ulazilo je u sve one pore društva u koje demonstranti nisu mogli ući, imajući jedan jedini cilj. A taj je izražen u milijunima novčanih jedinica, koje mogu, ali i ne moraju postojati. Zbog svega je toga jedini preostali aktivizam onaj što stvara društvenu mrežu, ne onu virtualnu, već stvarnu. Jer je s druge strane ogledala strah od onog što nazivamo formalnom demokracijom, po kojoj sve izgleda uređeno, ali pravde nigdje nema. Takav je model moguće dokinuti samo na dva načina – ili sudstvom, ili revolucijom. Aktivizam je u Hrvatskoj, a još više na zapadu, jednim svojim manjim, ali medijski eksponiranijim dijelom postao *metoda* pomoću koje se aplicira na fondove i stiže društveni status. Ono čime se aplicira vrlo su često i ozbiljni problemi koje pisac ovog teksta ne minorizira. I ovdje bih prije svega iskazao svoje divljenje prema LGBT aktivistima koji su ipak i usprkos svemu stvorili tolerantnije ozračje od onoga na prvoj Povorci ponosa. Barem u gradu Zagrebu, za ostatak Hrvatske to je još teško reći. Također je ono čime se neki aktivisti bave *spekulativna* varijanta civilnog društva nakon barikada ili kako bi u Velikoj Britaniji rekli “*organiziranje organizacije i projektiranje projekta*”. Bolje rečeno, aktivizam je jednim dijelom postao samom sebi svrha da bi se bankarski Veliki brat i kroz njega prokreirao. U tom je svijetu velike dogme i *simulirane stvarnosti* jedina preostala promjena društva u ono tolerantnije i kreativnije ona fanatika kompjuterskih igara i internetskih foruma. Kada se djelovanje preseli na ulice gradova, u masi se po drevnim principima pojavljuje jedan i jedini vođa, koji je uvijek poslan, kako to pjeva Marko Perković Thompson, s *nebeskih visina, da nas vodi do pobjede*. Ovakva se promjena naručuje poput sladoleda i daske za surfanje na vjetrovitaj kalifornijskoj plaži. A misao se revolucije pretvorila u robu koju će vam netko na kraju servirati na srebrnom pladnju. Da parafraziramo karizmatске svećenike, možda će to biti na *kraju naših*

Aktivizam je u Hrvatskoj, a još više na zapadu, jednim svojim manjim, ali medijski eksponiranijim dijelom postao metoda pomoću koje se aplicira na fondove i stiže društveni status. Također je ono čime se neki aktivisti bave *spekulativna* varijanta civilnog društva nakon barikada ili kako bi u Velikoj Britaniji rekli “*organiziranje organizacije i projektiranje projekta*”.

vremena. I tada ćemo kao u čuvenom *Restoranu na kraju svemira* moći naručiti zadnje djelovanje, ili krepki vegetarijanski objed. Kao u Douglas Adamsovom romanu, tamo će se doista pojaviti starac s bradom koji će za skupinu gostiju biti *svevišnji Bog*. Njima koji su vjerovali, objavio se na kraju vremena. Njihovog. Bez obzira što je čitavo to vrijeme Marvin čekao u skladištu, *sam i depresivan*. Njegova indiferentnost jedini je romantičarski akt otpora koji možemo imati prema analiziranom stanju. Prema indiferentnoj biomasi i prema mogućnosti aktivizma. U članku 5. statuta Pokreta krunice za obraćenje i mir navodi se da će članovi udruge poradi *ostvarenja glavnih ciljeva* danomice izmoliti krunicu ili barem jedan njezin dio za obraćenje grešnika i ostale namjene. Članovi se pokreta mole, a teoretičari referiraju i pišu tekstove potrebne za objašnjenje pojavnosti.

Literatura

- Adams, Douglas (2005.) *Restoran na kraju svemira*, Zagrebačka naklada, Zagreb
- Anderson, James (2006.) *Konstitucija slobodnih zidara*, Miomir Mirić, Beograd
- Latour, Bruno (2004.) *Nikada nismo bili moderni*, Arkzin, Zagreb
- Lojkić, Mladen (2011.) *Masoni i okultisti*, vlastita naklada, Zagreb
- Lojkić, Mladen (2006.) *Masoni protiv Hrvatske*, vlastita naklada, Zagreb
- Rajneesh, Osho (1997) *Duhovna alkemija*, Run-prom, Zagreb
- Čudo u Milanu, 1951, red. Vittorio de Sica, Cinecitta, Rim
- Pismo Upravnog odbora HDLU povodom slučaja *Trojanski konj*, Zagreb, 2010.
- “Izjava zadarskog nadbiskupa Ivana Prende upućena svim medijima 13. studenoga 2009. u Zadru”, Slobodna Dalmacija, 13. studenoga 2009.
- URL:http://www.ofm.hr/pokret_krunice/statut_dokumenti/Default.htm